

DPADY

MINIMALIZÁCIA, ZHODNOCOVANIE A ZNEŠKODŇOVANIE

MESAČNÍK

11 • 2024

- **Novela zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie**
- **EUDR alebo ochrana pred odlesňovaním aj z hľadiska obalov (2.)**
- **Nová právna úprava ochrany ovzdušia**
- **Skládky odpadov na Slovensku pred Súdnym dvorom EÚ (2.)**
- **Ako môžu obce a mestá splniť legislatívne ciele v odpadovom hospodárstve**

EUDR ALEBO OCHRANA PRED ODLESŇOVANÍM AJ Z HĽADISKA OBALOV (2.)

RNDr. Alexandra Grgulová
NATUR-PACK, a.s., Bratislava

EU deforestation regulation – tzv. EUDR [1] (ďalej „nariadenie“ alebo „EUDR“) je platné od 29. júna 2023 a jeho cieľom je predchádzať odlesňovaniu, keďže odlesňovanie v značnej miere negatívne ovplyvňuje životné prostredie, čo nezapadá do plánov a cieľov Európskej únie v zmysle zelenej udržateľnej budúcnosti. Vďaka tomuto nariadeniu by sa malo ušetriť 248 000 hektárov lesa, ktoré by inak do roku 2030 mohli byť odlesnené.

V minulom čísle sme sa venovali tzv. nariadeniu o odlesňovaní – EUDR, teda konkrétne akých komodít a výrobkov sa týka, na aké spoločnosti sa vzťahuje vrátane ich povinností či nevyjasnených oblastí aj z hľadiska obalov. V tomto čísle prinášame aktualizované informácie k aplikácii tohto nariadenia, bližšie doplnenia a vysvetlenia.

Účinnosť a jej možný posun

Účinnosť v zmysle schváleného nariadenia je nastavená nasledovne:

- Stredné a veľké podniky: 30. december 2024
- Malé podniky a mikropodniky: 30. jún 2025

Keďže však toto nariadenie vytvára veľký tlak na celkové hospodárstvo tak v EÚ, ako aj mimo nej, vytvorilo sa viacero iniciatív, ktoré bojovali za posun termínu účinnosti nariadenia. Na pôde EÚ v týchto týždňoch prebieha schvaľovanie posunu účinnosti o 12 mesiacov. Návrh posunutia bol už v októbri schválený Radou a v priebehu novembra by mal o ňom finálne rozhodnúť Európsky parlament (ďalej „EP“). Je tu veľký predpoklad, že tento posun schválený bude. Viacero členských štátov, vrátane Slovenska, vyjadrilo svoje obavy o nedostatočnej pripravenosti trhu na túto reguláciu. Ak aj poslanci EP vyjadria svoj súhlas, nová účinnosť nariadenia by mala byť nasledovná:

- Stredné a veľké podniky: 30. december 2025
- Malé podniky a mikropodniky: 30. jún 2026

V predchádzajúcom článku sme však už uviedli práve navrhnutú posunutú účinnosť, ktorá bola v tom čase schválená len Radou.

EUDR vs. EUTR

Nariadenie EUDR nadväzuje na súčasné platné a účinné nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 995/2010 z 20. októbra 2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva – tzv. nariadenie o dreve alebo EUTR (ďalej „EUTR“) [2]. V centre pozornosti nariadenia EUTR, tak ako z názvu vyplýva, je len komodita drevo, resp. výrobky z neho špecifikované v jeho prílohe. EUDR rozširuje pôsobnosť o ďalších šesť komodít, ale zároveň rozširuje aj zoznam výrobkov z dreva, ktoré doteraz pod EUTR nespádali. Zoznam všetkých sedem komodít spadajúcich pod EUDR je nasledovný:

1. palma olejná,

2. sója,
3. drevo,
4. kakao,
5. káva,
6. hovädzí dobytok a
7. kaučuk.

Doplnené výrobky z dreva uvádzame v tabuľke 1.

Tabuľka 1 Zoznam doplnených kategórií výrobkov z dreva, ktoré nespádajú pod EUTR, ale spadajú pod EUDR

KN kódy	Popis
4402	Drevené uhlie vrátane uhlia zo škrupín alebo orechov, tiež aglomerované
4404	Drevo na obruče; štiepané tyče; drevené koly, kolíky a stĺpiky, zašpicatené, avšak pozdĺžne nerozrezané; drevené tyče, hrubo opracované, ale nesústružené, neohýbané ani inak neopracované, vhodné na výrobu vychádzkových palíc, dáždnikov, násad nástrojov alebo podobných výrobkov; drevené lubky, doštičky, pásiky a podobné výrobky
4405	Drevitá vlna; drevitá múčka
4417	Nástroje, telá nástrojov, násady a rukoväte k nástrojom, násady na zmetáky, na kefy a na štetce, z dreva; formy, kopytá a napínače obuvi, z dreva
4419	Stolový a kuchynský tovar, z dreva
4420	Intarzované a inkrustované drevo; skrinky, puzdrá a kazety na šperky alebo príbory, a podobné výrobky, z dreva; sošky a ostatné ozdobné predmety, z dreva; nábytok z dreva, ktorý nepatrí do kapitoly 94
4421	Ostatné výrobky z dreva
ex 49	Tlačené knihy, noviny, obrazy a ostatné výrobky polygrafického priemyslu, rukopisy, strojopisy a plány, z papiera
ex 9401	Sedadlá (iné ako sedadlá položky 9402), tiež premeniteľné na lôžka, a ich časti a súčasti, z dreva

Do pôsobnosti EUDR sa teda dostalo navyše napríklad drevené uhlie, drevitá múčka, drevené nástroje, stolový a kuchynský drevený tovar, ale aj nábytok z dreva, sedadlá z dreva či tlačené knihy.

Postupné rušenie EUTR a nabíehanie EUDR s výhradami

EUDR prevažne ruší EUTR a nahrádza ho s účinnosťou od 30. decembra 2024 (predpokladá sa posun o 12 mesiacov). Zároveň však v článku 37 EUDR špecifikuje výnimky, pre ktoré sa EUTR bude naďalej uplatňovať. Do 31. decembra 2027 sa uplatňuje na drevo a výrobky z dreva za podmienky, že boli vyprodukované pred 29. júnom 2023 a umiestnené na trh od 30. decembra 2024. Takže napríklad výrobca drevených alebo papierových obalov, ak boli vyrobené pred 29. júnom 2023 a uvedené na trh od 31. decembra 2024 do 31. januára 2027, sa bude stále riadiť nariadením o dreve (EUTR) a nie nariadením o odlesňovaní (EUDR). Ak boli vyrobené už po 29. júni 2023, aplikuje sa na ne už nariadenie o odlesňovaní (EUDR).

Taktiež platí, že ak bolo drevo a výrobky z neho, na ktoré sa EUTR vzťahuje, vyprodukované pred 29. júnom 2023 a umiestnené na trh od 31. decembra 2027, tak sa považujú za „v súlade“ s EUDR.

Výhrady a výnimky v nadobudnutí účinnosti a dátume začatia uplatňovania EUDR sú uvedené v článku 38 EUDR. Na výrobcov spadajúcich pod EUTR sa nevzťahuje výnimka z účinnosti EUDR pre malé podniky a mikropodniky. Pre malého výrobcu papierových a drevených obalov, ako aj obchodníka s nimi, platí účinnosť EUDR ako pre veľké a stredné podniky, čiže december. Výnimka účinnosti EUDR o 6 mesiacov neskôr platí pre malé podniky

a mikropodniky s výrobkami z komodity drevo, ktoré sú navyše oproti EUTR – tie, uvedené v tabuľke 1, čiže napríklad výrobca/dovozca alebo predajca kníh.

Povinnosti hospodárskych subjektov a obchodníkov

V prvom kroku sa treba zaregistrovať do Informačného systému Európskej komisie (ďalej „EK“) k nariadeniu o odlesňovaní. Až po úspešnej registrácii a zdefinovaní sa ako hospodársky subjekt/obchodník bude možné podávať jednotlivé vyhlásenia o náležitej starostlivosti. Schvaľovanie žiadosti, ako aj akceptáciu vyhlásení slovenských subjektov bude mať na starosti Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia, ktorá by mala byť určená za hlavný dozorný orgán na našom území.

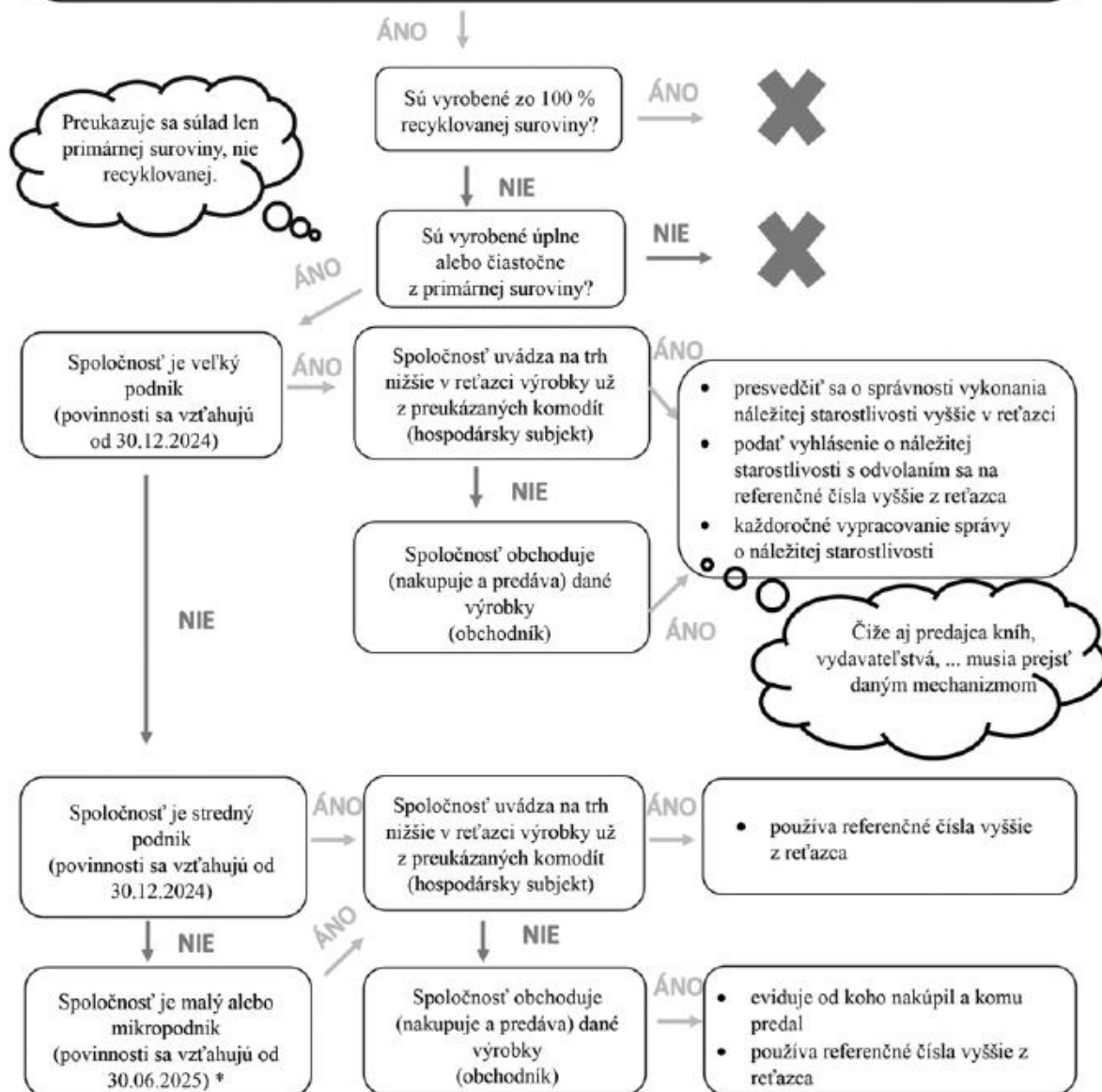
Preukazovaniu súladu s EUDR a systému náležitej starostlivosti sme sa venovali v predchádzajúcej časti. Tu si povinnosti pre výrobcov/dovozcov obalov a neobalových výrobkov, ako aj obchodníkov s týmito komoditami zhrnieme do grafickej podoby na nasledujúcej strane.

Obaly a neobalové výrobky

Spoločnosť vyrába alebo dováža papierové alebo drevené obaly, prípadne tlačoviny definované v prílohe I nariadenia EUDR, resp. **ich nakupuje a predáva:**

- **Celulóza a papier** uvedené v **kapitolách 47 a 48** kombinovanej nomenklatúry s výnimkou výrobkov z bambusu a zhodnotených výrobkov (z odpadu a zvyškov) – „**papierové obaly**“
- **4415** - Debny, debničky, kliečky, bubny a podobné obaly z dreva; káblové bubny z dreva; jednoduché palety, skriňové palety a ostatné nakladacie plošiny, z dreva; nástavné rámy paliet z dreva – „**drevené obaly**“
- **ex 49** Tlačené knihy, noviny, obrázky a ostatné výrobky polygrafického priemyslu, rukopisy, strojopisy a plány, z papiera – „**tlačoviny**“

(Uvedené výrobky sú vyrobené z komodity spadajúcej pod EUDR (drevo), a preto táto komodita (drevo) už musela prejsť prvotným procesom náležitej starostlivosti pri jej prvom uvedení na trh, o čom je potrebné sa presvedčiť.)

* polročný odklad pre malé a mikropodniky sa uplatňuje len pre spoločnosti, ktoré uvádzajú na trh alebo obchodujú s výrobkami nedefinovanými v nariadení EPaR č. 995/2010 „o dreve“ (EUTR), t. j. ex 49 „tlačoviny“. Pre „papierové a drevené obaly“ je účinnosť pre malé a mikropodniky rovnaká ako pre stredné a veľké podniky, t. j. 30.12.2024.

Povinnosti sa týkajú nielen výrobcov či dovozcov komodít a výrobkov spadajúcich pod EUDR či ich distribútorov, ale aj samotných koncových predajcov. Obchodné reťazce, ako aj malé večierky, ak predávajú napríklad čokoládu, kuchynské drevené náčinie, hovädzie mäso, kávu, sójovú múku atď. spadajú pod pôsobnosť EUDR a sú povinné

v prípade veľkých spoločností:

- presvedčiť sa o správnosti náležitej starostlivosti vyššie v reťazci,
- podávať vyhlásenie o náležitej starostlivosti,
- vypracovať správu o náležitej starostlivosti – v prípade, ak spoločnosti podávajú správu o náležitej starostlivosti podľa CSRD, je možné túto správu podľa EUDR zahrnúť do CSRD správy.

Malé a stredné podniky a mikropodniky si vedú evidenciu, od koho nakúpili a používajú referenčné čísla vyššie z reťazca. Rovnako tak sa to vzťahuje aj na predajcov kníh či ich dodávateľov – vydavateľstvá, ako aj na predajcov pneumatík.

V prípade, ak je komodita alebo relevantný výrobok uvedený na trh počas prechodného obdobia medzi platnosťou a účinnosťou EUDR, t. j. od 29. júna 2023 do 30. decembra 2024, a teda nemusí byť geolokalizovaný, a je z neho vyrobený ďalší relevantný výrobok, ktorý je uvedený na trh po účinnosti nariadenia, t. j. po 30. decembri 2024, tak je potrebné mať k dispozícii primerane presvedčivé a overiteľné dôkazy, že pôvodná komodita/výrobok, ktoré sa použili na výrobu nového relevantného výrobku, boli uvedené na trh v čase prechodného obdobia.

V prípade, ak má veľká/stredná spoločnosť dodávateľa, ktorý spadá do kategórie mikropodnik alebo malý podnik, a odoberá od neho predmetné komodity/výrobky, ktoré boli uvedené na trh do 30. júna 2025 (t. j. počas aplikačnej výnimky pre malé podniky a mikropodniky), tak veľkej/strednej spoločnosti postačuje získanie primerane presvedčivých a overiteľných dôkazov, že tieto komodity/výrobky boli uvedené na trh pred účinnosťou EUDR povinností pre malé podniky a mikropodniky, a teda do 30. júna 2025. Nie je potrebné, aby malý podnik kvôli tomu, že má veľkého odberateľa, začal plniť svoje EUDR povinnosti skôr. Veľkému podniku naopak postačuje dôkaz, že daný výrobok bol na trh uvedený malým podnikom pred účinnosťou povinností malého podniku.

Keďže ešte stále neexistuje zoznam krajín podľa ich rizikovosti, všetky krajiny sa považujú za tzv. štandardne alebo stredne rizikové, takže nie je možné aplikovať tzv. zjednodušenú náležitú starostlivosť. Tá sa bude dať použiť len pre krajiny, ktoré budú zaradené ako nízko rizikové [3].

V prípade posunu účinnosti nariadenia o odlesňovaní sa teoreticky predlíži aj čas pre EK, aby doplnila či vypracovala podporné dokumenty, ktoré by mali byť hotové k aktuálne nastavenej účinnosti nariadenia. Verme však, že EK aj napriek očakávanému posunu nebude predlžovať čas na vydanie týchto pomôcok, aby priestor nadobudnutý posunom mohli spoločnosti využiť naplno. Už teraz existuje viacero podporných dokumentov, od ktorých sa dá odraziť, vrátane skúšobnej prevádzky registrácie a podávania vyhlásenia o náležitej starostlivosti cez Informačný systém EK. Na začiatku novembra by mala byť spustená aj ostrá prevádzka na registrovanie subjektov do tohto systému, s podávaním vyhlásení si však ešte budeme musieť počkať. ■

Zoznam zdrojov:

- [1] *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1115 o sprístupnení určitých komodít a výrobkov spojených s odlesňovaním a degradáciou lesov na trhu Únie a o ich vývoze z Únie, ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 995/2010 (Text s významom pre EHP)* [online]. [cit. 2024-11-06]. Dostupné na: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1115&qid=1727336895727>>.
- [2] *Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 995/2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva* [online]. [cit. 2024-11-06]. Dostupné na: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:02010R0995-20200101&qid=1730795813274>>.
- [3] *Frequently asked questions – deforestation regulation Version 3* [online]. [cit. 2024-11-06]. Dostupné na: <https://environment.ec.europa.eu/publications/frequently-asked-questions-deforestation-regulation_en>.

Zdroj: Odborný časopis Odpady – minimalizácia, zhodnocovanie a zneškodňovanie 11/2024 alebo jeho online vydanie dostupné na portáli www.ropoabce.sk